

Társadalmi ösztöndíjasok

A forradalmi munkásparaszt kormány 1959-ben hozta létre a Társadalmi Ösztöndíjak rendszert.

A rendelkezés fő célja a munkásosztály vezető szerepének erősítése az értelmiségi pályákon. Ezért elsősorban a munkás és paraszt származású fiatalok számára kívánatos tanulási feltételeket biztosítani a kormányháttérben.

A József Attila Tudományegyetem Természettudományi Karán évről évre brvendetésen nőtt a társadalmi ösztöndíjasok száma. Az 1959-60. tanévben 38 fő, majd 58, 84, a múlt évben 130, és jelenleg 177 fő. Az 1962-63. oktatási év végéig tanulmányi eredményük — egy-évfolyamok egy-egy szakcsoportja kivételével — példamutató volt. Felette állott a kari átlag szintjének. Ezt az eredményességet az egyetem állami vezetése is természetesen támogatta azzal, hogy a társadalmi ösztöndíjasok több mint 50 százaléka számára kollégiumi férőhelyet biztosított.

A társadalmi ösztöndíjasok között sok szorgalmas diákköri tagot találunk. Nem kis számban vettek részt a KISZ aktív munkájában. A sport- és kulturális megmozdulásokról sem hiányoztak. Az elmúlt években a kar társadalmi ösztöndíjasainak megoszlása — tanárjelölt és vegyes csoportra — természetesen tükrözte a szocialista építészeti gazdasági viszonyait: különösen nagy volt a szakemberigény az ipar részéről. Ezért a tanárjelölt és vegyeshallgatók megoszlása 1:1 körül mozgott. Gazdaságunk erősödése után fokozottan előtérbe kerül a kulturális munka feladatára. Különösen a pedagógushitánnyal küzdő megyékben jelentkeznek nagy kereslet a tanárjelöltekre.

Már az elmúlt esztendőben figyelemre méltó torzulás jelentkezett az ösztöndíjas hallgatók összetételében. A kétféle dolgozó gyermekeinek arányszáma csak 59 százalékot ért el. Ez évben ez az arány tovább romlott.

Több olyan fiatal számára is kiharcoltak, illetve biztosítottak társadalmi ösztöndíjat, akiknél a szülők havi jövedelme a család 1-1 tagjára számolva meghaladja az 1000 Ft-ot. Ilyen esetekben a hallgató 8—900 Ft-os társadalmi ösztöndíja a hazai zsebpénzzel és egyéb állami támogatással együtt (kollégium, menza, szoc. segély stb.) nem nevelő hatással, hanem anyagiasságot szülő tényező. A kezdő tanári fizetése lehetősége nem tud ilyen életszínvonalat biztosítani a kikerülő fiatal részére.

Az alapítványozók munkájában hiányoznak. Több megyei tanács modern új lakással várja a fiatal pedagógusokat, de vidéki üzemeink sem szűkmárkúak ezen a téren. A munkakerőhiány az alapítványozói gyakran kisigényűvé teszi. Igaz, a tanulmányi eredmény nem minden a hallgatók egész emberként történő értékeléséhez, de mégis csak ez a leglényegesebb motívum.

A munkakerőhiányból adódó igénytelenség az alapítványozók részéről olyan helyzetet teremtett, hogy a 177 fős társadalmi ösztöndíjas csoport tanulmányi átlaga a folyó tanév el-

ső felében a szakok és évfolyamok többségében alatta maradt a kari átlagnak. Ez a helyzet jogosan sérti a társadalmi ösztöndíjasok szorgalmára, munkakerkölcsére büszke és erkélyes többséget.

A tanulás munkafegyelmezését fő hibája mellett a túlzott anyagiasság jelentkezik másik veszélyként. Több-ször elhangzott: »Ha eladhat magam az ösztöndíjjal, legalább parkettás lakással is várjanak.« Vagy: »En is igényelek társadalmi ösztöndíjat, mert szülem házat vettek.« — A túlzott anyagiasság olyan ferde helyzetet teremthet, mint amilyenről egyik budapesti nagyüzem vezetője tájékoztatott bennünket az adományozó meglátogatásakor. Elmondotta, hogy frissen végzett társadalmi ösztöndíjasok sem a tömegszervezeti társadalmi munkában, sem az üzemi dolgozóinak szakmai továbbképzésében nem szándékoznak részt venni. Mikor emiatt elbeszélgették vele a vállalat vezetői, így érvellt: »Az egyetemen azt tanultuk filozófiából, hogy a lét határozza meg a tudatot. Nekem 1300 Ft-os tudatom van. Ne kívánjanak hát többet tőlem.« — De anyagiasságot tükröz a gyakorlat is, melynek alanya KISZ-tag lévén az ISZM-ben vállalt évi 20 óras fizikai társadalmi munkából még semmit sem teljesített. Ugyanakkor gatlástanul tanult felvezető havonként érkező társadalmi ösztöndíjat.

Negatív példák és a torzulások nem feledtetik a társadalmi ösztöndíjak rendszerének szándékán túl is építő jellegét. A torzulások kiküszöbölése állami és társadalmi feladat. Az alapítványozók az anyagiakon kívül a nyári termelési gyakorlaton és a hallgatók meglátogatásakor sokirányúan igyekeznek serkenteni ösztöndíjasait az elmélyültebb szakmai munkára és formálni őket a társadalom fokozott megbecsülésére. E hatás ideje azonban rövid és az erejére is hat. A fő tennivaló az eredményesebb munkáért itt Szegeden járulunk rá.

Az egyetemi oktatóknak az eddiginél több tudatossággal kell nagyobb szakmai és politikai segítséget nyújtani a társadalmi ösztöndíjasok számára. A pártszervezetnek és a KISZ-nek pedig haladó világnézetük korszerű etikai elemeit és fokozott felelősséget kell kialakítani az ösztöndíjasainkban. — Enélkül a torulás tovább mélyül és a munkásosztály nem azt kapja a fiatal szakemberektől egy részében, amire az miért a forintértéket megtermelte és felajánlotta.

Gaál Imre—Túry Géza

Előtérben a falusi ismeretterjesztés

Ülést tartott a TIT irodalmi és nyelvi választmánya

A plenáris ülés előestéjén a Magyar Tudományos Akadémia Roosevelt téri épületében felolvasó ülést tartott a TIT irodalmi és nyelvi országos választmánya rendezésében William Shakespeare születésének 400. évfordulója alkalmából. Kardos László akadémikus megnyitó szavai után „Miért lett Shakespeare nagy magyar klasszikussá?” címmel tartott előadást Keresztury Dezső, az Irodalmi Szakosztály elnökségének tagja.

A plenáris ülésen Kardos László akadémikus, választmányi elnök mondott megnyitót, majd Pataky László választmányi titkár előterjesztette a választmány elnökségének beszámolóját az irodalmi szakosztályok 1961 óta végzett munkájáról.

Kiemelte, hogy ez idő alatt az irodalmi és nyelvi ismeretterjesztés tematikája jelentősen korszerűsödött. Növekedett a mai magyar irodalom iránti érdeklődés, s ennek eredményeként a legutóbbi évben különböző formákban mintegy ezer esetben került sor a felszabadulás utáni irodalom jelentősebb alkotásainak népszerűsítésére. Az ír-olvasó-találkozók száma 1963-ban jóval 200 fölé emelkedett. A budapesti szakosztályban a mai és általában a XX. századi témák iránti igény olyan fölkra jutott, hogy itt a XX. századi témák már az összes előadók 80 százalékát teszik ki.

A világirodalmi témák arányának alakulása már nagyobb ingadozásról tanúskodik. A szovjet irodalmi témák iránt 1952-ben jelentősen megnövelte az érdeklődést a szovjet „új hullám”. A jogos kritikát követően azonban megtorparás következtét a visszesést helyes módszerek-

kel a szakosztálynak ki lehetett volna küszöbölnie. Nem következett be a kívánt fejlődés a szomszéd népek irodalmának népszerűsítése vonatkozásában sem. A szomszédos népi demokráciák irodalmának népszerűsítése érdekében fokozatosan növekedett az elmúlt évek során az irodalom-elméleti-esztétikai előadások száma. Már 1962-ben csaknem 300, 1963-ban pedig 750 esztétikai előadásra került sor. A konkrét műelemzés iránti igény fokozódását tanúsítja, hogy 1963-ban mintegy 90 esetben tartottak anketot egy-egy új műről.

A beszámoló jelentős eredményként vette számba az anyanyelvi ismeretterjesztés figyelemre méltó mennyiségét és minőségét fejlődését. Míg 1957-ben 63 nyelvi témájú előadást tartottak, 1961-ben 343, 1962-ben 361, 1963-ban 557 volt az anyanyelvi ismeretterjesztő előadások száma.

Csongrád megye vonatkozásában 1963-ban 193 irodalmi előadást tartottak 13 965 hallgatóval.

A titkárság beszámolóját követő vitában a felszólalók kicserélték az ország különböző vidékein végzett ismeretterjesztő munka tapasztalatait, majd a plenáris ülés résztvevői megválasztották a TIT irodalmi és nyelvi országos választmányának új vezetőségét.

Határozatlan rögzítették a szakosztályok egyik legfontosabb feladata a jövőben a falusi lakosság irodalmi és anyanyelvi kultúrájának fejlesztése. Ennek megfelelően különbizottságot alakítanak a falun elhangzó előadások tematikájának kidolgozására.

CAPSICIN Részegék

Szegeden sok helyen van jó vörös bor eladó, sőt fehér is. Természetesen ha valaki rövid italt kér, azonnal kap. Ezen kedélyesítő italokból soha nincs hiány! (Bár ezekből lenne!) Az árusító helyek még azt sem tartják szem előtt, hogy „jó bornak nem kell cégér.” Reklámozza, a csemege üzletek és kiscsendülőklókrakataik területének 40—100%-ban és a dolgozók veszik is, de igen gyakran a vidámsághoz szükséges mennyiségnél többet. Zömében inkább a kiscsendülőklóknak oltják szomjukat, különösen fizetési napokon és szombatban, amikor minden hely foglalt. (Még az álló is.) Ilyenkor azután még gyakorabban fordul elő, hogy jó páran záróra után hazafelé menet túl hosszúnak találják az utat és megpihennek, azaz elalszanak a járdán vagy másutt. Hosszabb-rövidebb idő után jó emberek járnak arra és azonnal szólnak a mentőknek, hogy eszméletlen ember fekszik itt és itt. A mentők kivonulnak — esetleg ott is találják az illetőt — és pillanatok alatt kiderül, hogy részegről van szó. Eddig „csak” az a probléma, hogy sok esetben a mentőket komoly esettől vonják el. A továbbiakban: nem ritka, hogy sérült az illető vagy tényleg alkohol mérgezése van, ami azt jelenti, hogy az ügyeletes gyógyintézetbe kerül. Ez a második probléma. Ugyanis nevezetiek kb. 80 %-a igen hangosan okos, 20 %-a pedig népdalestet tart. Ez klinikán — ahol sok súlyos beteg is fekszik — sok kellemetlenséget okoz. Ezt be is látták az illetékesek és egy 2. azaz kettő éve kiadott rendelet jözanító szobák felállítását írja elő. Valóban csak ez a megoldás lenne jó, azonban Szegeden a mai napig nincs jözanító! Így azután marad a probléma mentőknel, klinikákon.

Reméljük: a város illetékes

szervei is belátják ezt a tarthatatlan helyzetet és végrehajlják a ma már szakállas rendeletet, hogy a mentők is, a klinikák is rendelkezésüknek megfelelően dolgozhassanak.

-KASZA-

Aki a kémiában „tudós”

Kosztolányi Péter, a József Attila Tudományegyetem Természettudományi Karának I. éves vegyes hallgatója a Magyar Televízió és a KISZ által rendezett „Ki miben tudós?” kémiái vetélkedőjén megszerezte az első helyet. A jutalom: háromhetes nyaralás a Szovjetunióban. Program: Moszkva, Kiev, Krim.

Először egy olyan kérdés kívánczik ki belőlem, hogy mi foglalkoztatja még a kémián kívül a vegyész? Vagy a kémia lehet egyedül érdeklődési területe? Esetleg csak eszköze?

— Így egyik sem. Mint érdeklődési kör — túlnyomórészt saját határain. Valahogy: széles látókörre ösztönöz. Eszköz? Csak nagyon szívtelenül lehetne mondani. En régóta foglalkozom kémiával. Hivatásom is így választottam. Persze ezen kívül egy csomó egyéb dolog iránt is van igényem. Így a művészetek, nyelvek — és még igen sok egyéb dolog is érdekel — felel a kérdésre Kosztolányi Péter.

— Az utóbbiakról talán kissé részletesebben.

— Szeretem a klasszikus zenét. A spanyol festőket Gregoirt Picassót, az egészen moderneket élvezem — egyetemem, bár nem tudnám megmondani, hogy mi tartja rajtuk a szemem.

— A mai magyar irodalmárok közül Weörest, Németh Lászlót és Sarkadit szeretem. S talán még a modern angol lírát említeném meg.

— S a nyelvek?

— Az irodalom szerettette meg velem az angol és a franciát. De jó hasznát vehetem ennek a Váci FORTE gyárban készített érettségi dolgozatom elkészítéséhez is. S úgy látom, egyre nagyobb szükségem lesz a nyelvekre ezután is: mind a szakmai felkészülés, mind az irodalmi alkotások eredetiben való olvasása szempontjából.

— A további elképzelések?

— A FORTE-ban a kolloidkémia foglalkoztatott. Aztán a szerves is. De ez majd kialakul.

Két hétig a Tiszán

Már a nyárra gondoltak a szegedi Tizsakutató expedíció tagjai. Az idén kellen-cedszer útnak tábornak a Tizsa mentén, hogy a folyó egy-egy szakaszát tudományos vizsgálatnak vessék alá. A nagy nyári gyűjtőutat az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően dr. Kolosváry Gábor akadémikus, Beretzk Péter oriológus kandidátus vezeti. Az idén másodszor vonnak be ebbe a jelentős tudományos munkába egyetemi hallgatókat is. A József Attila Tudományegyetem Allatrendszertani Intézetének Tudományos Diákkörében legjobb eredménnyel dolgozó fiatal tudósjelöltek részeshülnek ebben a kintütelésben. A régiek mellett — akiket érdemes névszerint megemlíteni: Schöfer Lajos, Homonnay Szabolcs, Nagy János, Ifj. Galle László, Molnár György és Fodor László — a legkiválóbb elsőévesek közül is néhányan az expedíció tagjai lehetnek.

Tavaly a tiszadobi holt ágnál ütötték fel tanyájukat. Az idén tovább haladnak felfelé a folyón. A Bodrog torkoltna feletti Tizsakarad és Vecsellő térsége lesz kutatóterületük.

Testvérlapjaink írnak

«EGYETEMÜNK» VESZPRÉM: Előzetes a VIII. Balatoni Nyári Szabadegyetemről

Július 15-e és 30-a között új hallgatók népesítik be az előadótermek padjait, külföldiek és magyarok, idősek és fiatalok — a VIII. Balatoni Nyári Szabadegyetem hallgatói.

A Balatoni Nyári Szabadegyetem a TIT és a Balatoni Intéző Bizottság szervezésében, az egyetem közreműködésével körüli megrendezésre. A kurzus céljairól, programjáról kérdezősködtem dr. Babos Barnáttól:

— Szeretnék a nyári és a Balatonadta lehetőségeket kihasználni, pihentető és szórakoztató formában megismertetni hallgatóinkkal a környék természeti szépségeit, történelmi nevezetességeit, műemlékeit. A programot ennek megfelelően állítottuk össze. A két hét folyamán előadások hangzanak majd el a Balaton-környék természeti kincseiről és a balatoni szülőföldről, műemlékeiről, a Balaton-part fejlesztési terveiről — és természetesen mindezt egészsznapos kirándulás követi, illetőleg kis „szakszerű” ismerkedés a balatonmelléki borokkal: — a már hagyományossá vált borkóstoló. A Veszprém történetéről szóló előadás után közös városnézés következik majd és csoportos kirándulásokon ismerhetjük meg hallgatóink a környék nevezetességét, el látogathatnak a Herendi Porcelángyárba, a nagyvárosnyi Kinizsi-várhoz, és tervezzük egy rövid túrát a Bakonyba, melynek a csesznekai vár lesz a végállomása.

— Az előadások anyagának kiválasztásánál természetesen figyelembe kellett vennünk azt is, hogy hallgatóink többsége külföldi, akik először jönnek Magyarországra. Nekik szeretnénk tájékoztatást nyújtani hazánk múltjáról és jelenéről, fővárosunkról egy előadás keretén belül, és lehetőség adódik arra is, hogy megismerkedhessenek Budapest szépségeivel, láthassák Pécsét és a Mecseket.

— Új program lesz az eddigi évekhez képest a magyar szakácsművészetről szóló előadás.

«EGYETEMI LAPOK» BUDAPEST:

Ahány ember — annyi probléma

H. I. magyar-franciái szakos kislány, nem akar tanár lenni, mert a gyakorlatok nem keltették fel érdeklődését a pálya iránt. Így is kitünő ajánlatot kap. A

Vágvölgyi András előadása a népművelők szegedi klubjában

Megalakult nemrégiben a népművelők klubja Szegeden is. A klub, amelynek tagjai a népművelési munka elméleti és gyakorlati szakemberei közül kerültek ki, rendszeresen tartja összejöveteleit, amiken referátumok hangzanak el a népművelés egy-egy sajátos problémájáról. Legutóbb Vágvölgyi András, a József Attila Tudományegyetem neveléstudományi intézetének munka-

társa a népművelő munkának a kispolgáris életforma és izlés elleni harcáról, a harc legfontosabb feladatairól tartott színvonalas, értékes előadást. Referátumát igen heves, tartalmas vita követte. Megjelentek az összejövetelen a Népművelési Intézet munkatársai is akik, kedvezően nyilatkoztak a népművelők klubjának tevékenységéről.